

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Naročnina po pošti z dostavljanjem
na dom za celo leto K 30.—, za pol
leta K 15.—, za četrt leta K 7 50, za
mesec K 2 50. Za Nemčijo celo leto
K 33 60, za ostalo tujino in Ameriko
K 42.—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna pelit vrstica 30 v;
pogojem prostor 50 v; razglasi in po-
slano vrstica po 60 v; večkratni ob-
javi po dogovoru primeren popust.

Štev. 106.

V Ljubljani, sobota dne 17. novembra 1917.

Leto I.

Razvoj v Nemčiji.

Politični preobrat v Nemčiji je dovršen. Navidez ni pomemben: na mesto dra. Michaelisa imajo sedaj grofa Hertlinga, namesto dra. Helffericha gospoda v. Payerja. Razentega je bil imenovan v Prusiji poslanec dr. Friedberg podpredsednikom državnega ministrstva, katero mesto je po imenu opravljal doslej železniški minister Breitenbach. Grof Hertling je drugačen mož kakor je bil dr. Michaelis in je prišel tudi po drugačni poti na kancersko mesto nego njegov prednik, toda kot izraz demokratičnega razvoja utegnemo tega starega klerikalno-konservativnega moža le težko smatrati. Šli so na Bavarsko ponj, in ali se jim posreči poizkus, da posadijo južnega katoliškega Nemca na sedež pruskega ministrskega predsedništva, da izvede v pruskem deželnom zboru volilno reformo, in ali bo za to dovolj energičen, nam pokaže šele bodočnost. V marsičem je Hertlingova misija podobna oni Werkerleja na Ogrskem; oba imata izvesti demokratične reforme, dasi sam nijeden ni demokrat; oba sprejemata ti nalogi ne iz prepričanja, marveč le kot posebno naročilo. Da so v Nemčiji pozvali na to mesto grofa Hertlinga, ki je kot bivši minisrski predsednik bavarski že davno tuj celotni Nemčiji, priča, kako se je število sposobnih vodilnih mož jako skrcilo. To je navidez čudno; zakaj kako je mogoče, da bi narod kakor je nemški ne imel pripravnih voditeljev? Ni pa presenečujoče; zakaj tam omejujejo izbero političnih voditeljev le na majhen krozek, ker smatrajo, da je le par rodov, iz katerih izhajajo primeri birokratični voditelji. Zato umevamo takoj, dasi se smatra vsak »jun-ker« za sposobnega, da je moral biti kmalu izčrpan »material« rojenih voditeljev. Tudi Friedrik Payer se je moral postarati na sedemdeset let, preden so ga poklicali v vlado, dasi je meščanski politik, ki bi bil v vsaki drugi deželi postal že kdaj prej minister! Le če politično izbero volimo med ljudstvom, nam jamči, da se uveljavljajo vsa politična nadarjenost naroda, in pa če so možje naravne vlade, res vedno na mestu. Bolj nego vse drugo, pa priča težava pri izbiri teh dveh pravih ministrov o propadu birokratično absolutistične vladne metode. Demokracija edina more jamčiti naravno izbero, zagotoviti državni vlado, kakršno potrebuje.

Zaraditega ne smemo podcenjevati »preobrata« v Nemčiji, dasi je navidez malenkosten. Samo začetek je, toda začetek je in razvoj prinese vse drugo. Uvrstili so med pol tučata birokratov dva parlamentarca in še vedno prav pridno premišlujejo, jeli sme ostati poslanec, kdor je postal član državne vlade. Po običajih sme namreč ostati poslanec le, če se zaveže, da ne pojde v državni svet. Toda princip nedotakljive oblasti krome, da sme imenovati ministre edino monarh, principa, ki je v Prusiji več nego tradicija, prava dogma, je temeljito ovržen; podkancerska so mnogo bolj imenovali socialni demokrati, ki so brezpogojno zahtevali imenovanje naprednjaka, nego cesar.

Proti tej kandidaturi se je pojavil jako velik odpor in dovolj jasno. Če je pa princip enkrat ovržen, je izpuščen; takemu principu le toliko časa ne odbije, dokler ga nihče ne ovrže, dokler se mu ljudstvo pokorva in ga hoče čuvati prostovoljno. Obstaja zaraditega, ker je izjemen. Kakor vidimo, gre tudi drugače, gre še bolje, in nemški narod se osvobodil polagoma poniževalne vloge, ki mu jo je prisodila tradicija. S tem prvim ukrepom se pričinja zavdati obenem svoje moči. Prvi državni kancler je Hertling, ki ga je državni zbor izsilil, prva državna vlada, pri kateri sestavi je sodeloval; prvič je državni zbor vplival in sodeloval s svojo silo. Malosrčno še, zmerno, slabotno; tudi v politiki je vsak začetek težak. Ker je razvoj nemških razmer staremu vladnemu sistemu že popolnoma nasprotovale, mu bo novi bolj primeren, in dasi je navidez to le skromna politična sprememba, bo vendar povzročila politični preobrat, ki prepoji polagoma vse nemško javno življenje.

V Nemčiji se ne vrše spremembe skokoma in s patetično svetovne zgodovine tam ne smemo računati. Toda eno posebnost in dragoceno ima nemška politika, da tam koraka, ki ga napravijo naprej, ne napravijo več nazaj; naša avstrijska navada je pa drugačna: en korak naprej pa potem dva nazaj, in si mislimo, da bomo kljub temu prišli do smotra, ker je svet okrogel, če ne od ene strani pa od druge. Dogodek pomeni le majhen korak k demokraciji, toda pričetek je napravljen in upajmo, da bo nemški narod prav pojmoval idejo svobode in demokracije in korakal po tej poti spoznanja k demokratizaciji države, ki je tako velikega pomena za domačo in zunanjo politiko in je tvorila doslej veliko oviro sporazumljenja v sedanjih svetovnih vojnih.

K. Kautsky:

Avstrija in Srbija.

15. Obnovitev Srbije.

Predlagani sta bili še dve drugi rešitvi, »realno politično« lažje dosegljivi, toda izzivati naš najmočnejši odpor.

Ena rešitev je, naj se razdeli Srbija med Avstrijo in Bolgarijo, druga rešitev, da se obnovi Srbija, a ne kot samostojna skupnost, temveč kot podložna država Avstrije, priključena nanjo z vojaško in železniško konvencijo in s podobnimi pogodbami.

Te rešitve bi služile zgolj imperialističnim namenom, spravile naj bi s pota zapreko, kakršna je samostojna Srbija pohodu proti Solunu ali strategični zvezi Berlin-Bagdad. Bolgarija naj meji naravnost na Avstrijo, nič naj ne loči zaveznikov. A tudi s tem bi ne imeli imperialisti Avstrije in Nemčije še nobenih materialnih poročev, kajti zvezna politika samostojne Bolgarije in samostojne Turčije se lahko menja. Gotovo pa bi bilo eno: Najbolj divji upor Srbov vseh razredov in vseh ozemelj proti takemu načinu, da se zadavi njihov narod in njihova svoboda. Avstrija in Bolgarija bi dobili 10 milijonov zapriseženih sovražnikov, ki bi bili vedno pripravljene, da izrabijo vsako zadrego teh dveh držav, da podpirajo njune sovražnike. Bolj kakor kdaj prej bi postal Balkan ognjišče stalnih nemirov in uporov, položaj bi se še poslabšal in postal še neznosnejši, bil bi še hušji, kakor je bil pred vojno in jo bil povzročil.

Gotovo ni nobenega vojnega cilja, ki bi zagotovil večer mir. Ali prej omenjeni vojni cilj bi pa povzročil po sklepu miru zopet prav kmalu novo vojno.

Ni treba natančnejših razlag za dokaz, da sta ti dve rešitvi za mednarodnega socialnega demokrata nesprijemljivi, ker sta v popolnem nasprotstvu z vso demokracijo in mednarodnostjo in z načelom o samoodločevanju narodov. Toda že zgolj stremljenje po taki rešitvi kakor tudi po prej omenjeni radikalni rešitvi bi pomenjalo neizmerno podaljšanje vojne. Tako ne preostaja nič drugega nego povrnitev k izhodišču vojne, obnovitev Srbije kot popolnoma svobodne države. Če je napovedala Avstrija Srbiji vojno le s tem namenom, da jo kaznuje, tedaj je dosegla ta namen popolnoma. Le da je nastala iz kazenske ekspedicije proti Srbiji, kazenska ekspedicija za vso Evropo, da skoraj za ves svet. Če vzame za izhodišče mirovnih pogajanj s Srbijo predvojno stanje, tedaj bi morali gledati pač na to, da se izločijo iz tega stanja vse tiste točke, ki so ga napravljale pred vojno tako nevarnega in nevdržljivega: Nasprotstvo napram Bolgariji, odrezanje od morja, nezadovoljiv položaj Srbov v Avstriji. Spoznali smo, kako je grešila Srbija napram Bolgariji v balkanski vojni. Ko sta se zedinili obe in z Grško o razdelitvi Macedonije, sta izpodrinili zaveznici Bolgarijo iz Macedonije. Če bi hoteli obnoviti Srbijo s takrat pridobljenim macedonskim ozemljem, bi pomenjalo to podaljšanje sovražstva med Srbijo in Bolgarijo in nasilje za Bolgarijo. Pri določevanju macedonske meje bi bil najprimernejši sporazum, katerega sta bili sklenili obe državi v prvi balkanski vojni. Da bi se držali pri tem strogo na jezikovne meje, bi bilo napačno, ker te jezikovne meje ni mogoče strogo določiti. Važno pa je, da se spravi sporno točko med obema državama s svetlo, da se omogoči sporazum med obema in to se zgodi pač najbolje s tem, če se oživi pogodba iz leta 1912, ki je bila produkt sporazuma med obema. Ta pogodba je bila ovržena z ugovorom Avstrije, ki v imenu svobode Albancev ni privoila, da dobi Srbija dohod k morju. Kakor smo videli, pa samostojna albanska narodna država ni zmožna življenja. Jezik in svoboda Albancev se tudi lahko upoštevata v okvirju srbske države, kar je potrebno v imenu demokracije in v interesu Srbije same. Narod, na kulturni stopnji Albancev, ni zmožen, da bi tvoril moderno narodno državo, ali vrlo zmožen je, da brani svojo staro svobodo. Baski so se dolgo časa uspešno branili proti vsej Španiji, škotski planinci proti Britom. Vsak poizkus Srbov, da bi z nasiljem podjarmili Albance, bi veljal Srbe prav veliko.

(Dalje prih.)

Ruski mirovni predlogi.

O nazorih, ki vladajo glede petrograške mirovne manifestacije v dunajskih merodajnih krogih, se poroča »Münchener Neueste Nachrichten« z Dunaja: Objava od kongresa delavskih in vojaških sovjetov proglašena mirovnih predlogov, je marsikje povzročila mnenje, da bi sklep kongresa mogel Avstro-Ogrski in njenim zaveznicom dati povod, da zavzamejo svoje stališče glede teh predlogov. A ni tako, kajti omenjeni sklep kongresa ni zamenjati z neposrednim korakom sodanje ruske vlade, ampak tvori pravzaprav le apel na vlado, naj razmotriva predloge glede možnosti premirja oziroma mirovnih pogajanj in naj jih zastopa nasproti vojujočim se državam.

Ni še avtentičnih poročil o tem, je-li in v kateri obliki je petrograška vlada sprejela sklepe kongresa, in ne moremo še danes vedeti, kako stališče bo zavzela nasproti tem predlogom, četudi je verjetno, da si Lenjin in njegovi somišljeniki prisvoje te mirovne predloge. Danes se pa še ne ve, če se bo sedanja ruska vlada mogla trajno odbržati in če pride v položaj, glede teh mirovnih predlogov kaj ukreniti. Vrše se srditi boji med vlado in pristav. Kerjenskoga; šele potem, ko pade odločitev teh bojih in če pridejo boljše stvari na površje,

nastopi trenotek, ko se bo moglo zavzeti stališče glede mirovnih predlogov Rusije. Če ostanejo maksimalisti zmagoviti in če pridejo z mirovnimi predlogi, bo naša vlada takoj stopila v dogovor z našimi zavezniki, da se o eventualnih predlogih Rusije skupno obravnava.

V merodajnih krogih vlada mnenje, da se o predlogih kongresa delavskih in vojaških sovjetov za more razpravljati. »Pravičen mir«, torej mir brez aneksij in odškodnin tvori že od davna cilj avstro-ogrške vlade. Seveda se to, kar se v mirovnih predlogih omenja o pojmu aneksija, ne krije s tem, kar razumemo pod aneksijo mi in naši zavezniki; o tej točki obstoji brez dvoma znatno navzkrižje v nazorih.

Kongres delavskih in vojaških sovjetov to očividno sam uvideva, ker bi sicer ne bilo umevno, da sam govori o tem, naj bi države, do katerih se obrača, stavile protipogoj; o katerih bi se temeljito razpravljalo.

Politični pregled.

— Za razdelitev Avstro-Ogrske. Zveza angleških sufražetk, ki je imela ime »Politična in socialna zveza žen«, se je reorganizirala in se imenuje odslej »ženska stranka«. Predsednica ustanovnega zbora gospa Pankhurstova je izjavila, da je program nove stranke boj do zmage. Stranka bo delovala z vsemi močmi proti kompromisu s sovražniki. Soglasno se izrekla za povrnitev Alzacije-Lorene in za razdelitev Avstro-Ogrske.

— Švicarski glasovi o ruskih mirovnih predlogih. V švicarskem časopisu se mirovni manifest ruske revolucionarne vlade različno presoja. »Zürcher Post« piše, nikdar se ni mirovna volja pokazala na poštenjši način, kakor v tem pozivu. List ostro obsoja angleška in francoska zavijanja, da sta Lenjin in Trocki v nemški službi, ter izvaja, da je položaj centralnih držav tak, da najbrže ne bodo voljne, kratkoma pričeiti z mirovnimi pogajanj. Ofenziva proti Italiji je prinesla centralnim državam ogromne uspehe, na vzhodu je čedalje več čet razpoložljivih, prebitje na zapadu je izključeno in ameriška pomoč bi k večjemu zadostovala, da se zamaše nevarne vrzeli, če bo ameriška pomoč sploh hitro pri roki. Danes za entento ne deluje več čas in klic po ameriški pomoči je že zelo glasan in nujen. Velika nevarnost za mir obstoji v tem, da ulegnejo centralne države vsled svojih vojaških uspehov svoje mirovne zahteve poostriži ter izvajati trde konsekvence iz dejstva, da sovražniki z nezasluzenim zasmehom odklanjajo mirovne predloge. Da se odvrne ta nevarnost, je nujno potrebno, da ljudstvo v Angliji, in Franciji svoje vlade prisili k sklepu sporazumnega mira. — »Neue Zürcher Zeitung« je sicer mnenja, da bi ruski manifest morebiti omogočil mirovna pogajanja, a list sodi o tej možnosti zelo ekleptično. Predvsem niso ti predlogi mirovna iniciativa resnične vlade. Tudi glede vsebine je manifest manj pacifičen kakor se je pričakovalo. Zlasti ljudsko glasovanje, ki ga nasvetuje ruski manifest, bi znatno oviralo mirovno delo. Največja praktična ovira pa je po mnenju omenjenega lista zahteva po sklenitvi premirja.

— Francija in ruski mirovni manifest. Pariški »Temps« piše o ruskem mirovnem manifestu: S pritrilom Nemčije in Avstro-Ogrske so petrograški maksimalisti poskusili igro, katero smo pričakovali: vojujočim se silam predlagajo naj prično mirovna pogajanja in naj se med tem sklene trimesečno premirje. Nemški listi hito poročati o tej igri, kot da bi bila delo resnične vlade. Sovražnik je s tem pokazal, kaj pričakuje od predlogov Lenjina in njegovih pomagačev. Sovražnik upa, da se v državah entente razvije gibanje, ki bi borilem izvilu orožje iz rok. Francosko ljudstvo ima take prevare le mir prezirana. Mi se s tako maskerado ne bomo dali prevariti. Miru ne bomo sklepali v razbojniškem brlogu.

— O Ljenu piše češki list »Venkov«, da zastopa načelo, da je avstro-ogrška politika dobra, ker pušča Slovanom, da se svobodno razvijajo. Tudi Slovaki imajo po njegovem mnenju na Ogrskem boljši položaj, kakor si predstavljajo to Rusi. Zato pravi, da so vse trditve, da potrebujejo avstrijski Slovani, osvoboditve, neumnine. Haase, voditelj nemške neodvisne socialne demokracije, je trdil o Ljenu, da je podkupljen od Nemčije. — Če je vse to res, ne vemo, biljemo le kot kronisti.

— Amerikanci na Azorih. Kakor poroča Madridski »Imparcial«, so Zedinjene države prevzele obrambo azorskih otokov, ter so v to svrhu na Ponta Delgada že začele graditi močne utrdbe. Javno mnenje Portugalske je vsled tega zelo razburjeno. Portugalsko časopisje zahteva od vlade jasnosti o tem vprašanju ter zahteva ob enem, da se takoj vse potrebno ukrene, da azorski otoki ne preidejo v ameriško posest.

Državni zbor.

Na Dunaju, 16. novembra.

Današnja seja poslanske zbornice je trajala od poznih večernih ur. Sprejeti so bili najprej predlogi za boj proti tuberkulozi in spolnim boleznim. V debati so govorili skoraj vsi poslanci-zdravniki. Posl. Jerzabek in Miklas sta predlagala resolucijo, naj poostri vlada doslej

kazenske določbe za razširjanje nenravnih knjig in slik. Posl. Jankovič predlaga v imenu poslanca Sterna resolucijo, naj ostanejo v različnih delih monarhije živeči begunci v interesu svojega zdravja do konca marca 1918 v svojih dosedanjih bivališčih in naj prejemajo do tega časa podporo. Med tem časom pa naj poskrbi vlada, da se obnovijo njihova domovanja tako, kakor zahteva to higijena. Sklepni govor ima sodrug dr. Schacherl, ki pravi, da zamorejo le socialopolitične odredbe uspešno omejevati razširjanje tuberkuloze. Proračunski odsek naj smatra za svojo veliko nalogo, da dovoli mnogo denarnih sredstev za boj proti tuberkulozi in spolnim boleznim. Obširno opisuje, kako se je razpasla tuberkuloza med vojno. Predvsem je treba skrbeti za dobro preskrbo jetičnih vojaških in civilnih oseb. O spolnih boleznih pravi: Spolne bolezni so najstrašnejši prikaz današnjega časa. Karkoli je le mogoče, je treba ukreniti, da se omeji to strašno posledico vojne. S samimi policijskimi zakoni se ne odpravi tega zla. Če ne bi doveli denarnih sredstev na razpolago, tedaj preti po svetovni vojni, da dokončajo spolne bolezni uničenje narodov. — Nato so bili sprejeti zakoni, ki določajo davek na dirkališke stave. Finančni minister je govoril proti zakonu. Sprejeti so bili brez debate predlogi za ustanovitev obrtnega pomožnega fonda in nekaj manjših predlogov iz odsekov. Pričela se je nato razprava o ustanovitvi ministrstva za socialno oskrbo. Govoril je le poročevalec dr. Schöpfer. — Poslanska zbornica je izvolila delegata in namestnika za Istro. Delegat je dr. Laginja, namestnik prof. Spincič.

Dnevne beležke.

— Občni zbor konsumnega društva za Ljubljano in okolico bo 25. novembra popoldne v Ljubljani, v restavraciji južnega kolodvoja.

— Glasbena Matica priredi v nedeljo, dne 18. novembra zvečer ob pol 8. uri v Unionski dvorani koncert s sodelovanjem zgolj domačih slovenskih umetniških moči, koncertnih virtuozinj Bučarjeve iz Budimpešte, Koblerjeve iz Ljubljane, koncertne in operne pevke Medvedove iz Gorice in pevskega zbora »Glasbene Matice« (okolo 130 pevk in pevcev). Poleg del svetovne glasbe izvajalo se bo v koncertu šestnajst izvornih slovenskih skladb.

— Draginja na ljubljanskem trgu. Piše nam naročnik iz dežele: V Napreju berem, da so jabolka, kostanj in orehi in podobni predmeti tako zelo dragi. Ni se čuditi temu, kdor pozna prekopavanje na deželi. Branjevke iz Ljubljane letajo okrog in ponujajo kmetu in kmetici zmerom 50% več kot hočejo. N. pr. orehe v našem kraju so kmetice sprva nam oddajale po 1 K 60 do 2 K kilo, prišle so ljubljanske prekupčevalke, pa so ponudile K 3 60 do K 4— in še več. Razume se, da so bile nizke cene s tem odpravljene. — Kmet čisto naravno več dobi kot manj, ali mestni ljudje bi morali opustiti to draženje. Ves nakup z dežele bi moral centralizirati, le na ta način bi se to »več dajanje«, to preplačevanje odpravilo. Pod tem trpimo vsi. — Po mojem bi se dalo to prav čedno organizirati, le malo dobre volje in pa več porazumevanja za sedanje težko življenje neproducentov bi bilo potreba.

— Državne železnice so zelo povišale svoje dohodke. V letu 1915/16 se dohodki presegli one l. 1914/15 za 68 milijonov, v l. 1916/17 pa za 66 milijonov. Od 1. julija 1916 do 30. junija 1917 so prejele državne železnice na dohodkih 930 8 milijonov; v l. 1913/14 za isto obdobje so prejele 132 milijonov manj.

— Silno zvišanje blagovnih tarifov na železnici. Od 1. januarja 1918 se bo podražilo za brzovozno blago 50 vin, za navadno tovarnino 30 vin in pri tovornih za cel vagon 15 vin pri 100 kg brez ozira na dolgost vožnje. Odredba pravi, da je to podražanje le provizorično, ali — naj bo, kar že hoče — občutno ga bo le čutilo.

— Kaj to pomeni? Uradno je razglasila »Ljubljanka« 13. t. m., da je ukaz o uravnavi prometa s klavnimi prašiči — razveljavljen. Ali so zmagali agrarci z Dermastijo na načelu?

— Tragična nesreča. V Mali vasi pri Ljubljani se je dogodila v četrtek popoldne tragična nesreča. Otroka zakonske dvojice K o s — 4letna in 5letna deklica — sta našli, ko ni bilo ne očeta ne matere doma, v stanovanju užigalice ter sta poskušali v sobi zakuriti. Vnela se je postelj. Ko so sosedi zapazili požar in prihitei na pomoč sta bili obe deklici že mrtvi. Ko se je mati otrok, ki je nabirala v gozdu les, bližala domu ter zvedela, kaka nesreča jo je zadela, se je nezavestna zgrudila. Le počasi se je posrečilo, jo spraviti zopet k zavesti. Oče ponesrečen otrok je delavec v Tönniesovi tovarni.

— Strokovni tajnik štajerske strokovne komisije je od 1. nov. t. l. dalje sodrug Ludvik Neufuss —; dosedanjaj tajnik sodrug Haus Muchitsch, brat drž. poslanca Vincenca Muchitscha je postal vodja »Zveze štajerskih bolniških blagajin« v Gradcu.

Vojna.

Dunaj, 16. novembra. (Kor. ur.) Uradno se razglša: Ob izlivu Plave, pred benečanski- ni lagunami, so ogrske honvedske čete v žilavi borbi iztrgale sovražniku ozemlja, pri če-

mer je ostalo nad 1000 vjetnikov v naših rokah. V dolini Brente so se avstroogrške čete polastile pokrajine Cison in obojestranskih višin. Tudi severovzhodno od Asiaga so izgubili Italijani po trdem boju nekoliko višinskih pozicij. — V Albaniji so naše čete zasedle ozemlje, kjer so se Francozi ob ohridskem jezeru umaknili. — Na ruski fronti nobenih dogodkov. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 16. novembra. Wolffov urad poroča iz glavnega štaba: Topovski ogenj je bil zjutraj na Flanderskem bojišču, ob Ailette in ob vzhodnem bregu Moze zelo živahen. Francoske oddelke, ki so bili v jutranji megli vdrlji v naše jarkove, smo s protisunkom vrgli nazaj. Čez dan je bilo bojno delovanje slabotno, ter je postalo proti večeru živahnejše pri Dixmuiden in severno od St. Quentin. V zračnem boju je izgubil sovražnik od 9. novembra 24 letal. — Na italijanskem bojišču so naše čete prodirale severovzhodno od Gallia ter ob dolini Brente zavzele več dobro utrjenih italijanskih pozicij. Cison je v naši posesti. Ob doljem teku Piave živahno artiljerijsko delovanje. Honvedske čete, ki so blizu morske obali prestopile reko Piave ter potisnile sovražnika nazaj, so vjele nad 1000 Italijanov. — Pl. Ludendorff.

Zadnje vesti. Zmede na Ruskem.

Petrograd v plamenih.

Stockholm, 15. novembra. Brzojavna zveza s Petrogradom je zopet od 4. popoldne obnovljena. Listi prinašajo vesti iz Haparande, ki se opirajo na pripovedovanja potnikov in ki segajo do torka. Petrograd je v plamenih. V Moskvi je bil baje krvav pogrom. Mrtvih je bilo 2000 oseb. Zveza kadetov je razpuščena. Ljudske množice vdirajo v privatne hiše. Odigravajo se grozni prizori. Izgleda tako, da so zapustile Kerjenskoga meščanske stranke in socialni revolucionarji. Petrograška garnizija in vzhodnomorsko brodovje sta na strani nove vlade. Pripovedujejo, da sta Trockij in Lenjin na bojni ladji »Aurora«. Glavno brodovje je odplulo zopet v Kronštad.

Kdo je zmagovalec?

Stockholm, 15. novembra. Zadnje vesti pripovedujejo zopet bolj o zmagi boljševikov. Iz Haparande došel brzojav, ki pripoveduje, da je izdal Muravijev, šef petrograškega obrambnega ozemlja, manifest. V manifestu označuje vest, da so prešle petrograške čete h Kerjenskemu za laž Kerjenskoga in izjavlja dalje, da so zapustile čete svobodnega ruskega naroda Gačino le zato, da preprečijo nepotrebno prelivanje krvi in da vjdijo obrambo iz bolj primerne, trdne pozicije izven Petrograda. Razen križark Aurora, Zarja, Sloboda in šolske ladje Afrika je prišlo še 6 torpedovk pred Petrograd, ki lahko obstreljujejo ves Petrograd, če ho treba. Finski časopisi poročajo, da se je Kerjenskemu v petrograški bitki prav slabo godilo.

Stockholm, 15. novembra. Sem dospeli potniki trdijo, da obvlada Kerjenski s svojim izvršnim oklopnim vlakom Gačino in Petrograd. V Petrogradu so napravljene barikade in strelski jarki. V bližini Petrograda so razrušeni železniški tiri. Mnogo čet je baje sklenilo manifestacije proti boljševikom.

Za dosego kompromisa.

London, 16. novembra. Reuterjev urad poroča iz Petrograda: Stavka železničarjev se je v svrhu pogajanj za sestavo socialistične vlade odložila. Socialisti so ponudili boljševikom naslednje pogoje: 1. Razoroženje »rdče garde«. 2. Petrograška garnizija se postavi pod kontrolno mestne uprave. 3. Vojaške operacije se ustavijo, če bodo ti pogoji sprejeti. 4. Absolutna garancija, da Kerjenskoga čete, bližajoč se Petrogradu, ne sprožijo puške. 5. Nobenih hišnih preiskav in aretacij. — Če se pod temi pogoji doseže premirje, se prično pogajanja za sestavo vlade, v kateri bi bile zastopane vse socialistične stranke brez boljševikov. Razen udeležbe pri sestavi nove vlade zahtevajo boljševiki odgovornost vlade nasproti novemu izvrševalnemu centralnemu odboru sovjetrovih poslancev.

Kerjenski pred Petrogradom.

London, 16. novembra. (Reuter.) Iz Petrograda se poroča, da stoji Kerjenskoga čete pred Petrogradom. Kerjenski je izjavil, da hoče strmoglaviti boljševike ter izročiti oblast v roke demokratične organizacije, ki obsega tudi začasn parlament in odbor za varstvo države in revolucije. Ne bo se maščeval, če se doseže sporazum s socialističnimi strankami. Srditi boji se vrše v Kijevu, kjer se obe strani poslužeta letal. V Moskvi poteče danes premirje.

Mir brez ozira na entento.

Stockholm, 16. novembra. Odsek za vnanje zadeve centralnega odbora maksimalistične stranke v Rusiji je o svoji smeri v vodstvu ruske politike objavil izjavo, v kateri pravi, da postavlja stranka sklep miru na dnevni red in da se namerava nadaljevati vojne niti en dan. Izjava poudarja, da se bodo vlade Francije, Anglije, Italije in Združenih držav najbrže branile, vsesiti se k zeleni mizi, ter pripominja, da bi bile centralne države pripravljene za mir. V nevarnosti, ki bi nastala vsled tega, da bi centralne države svoje divizije potegnile z ruske fronte ter jih poslale na zapadno bojišče, da zložijo odpor angleške in francoske armade, bi ruski proletarijat ne mogel priskočiti na pomoč v vojni vztrajajoči Franciji, Angliji in Italiji. Nasprotno pa bi maksimalistična stranka morala nadaljevati vojno, če bi centralne države hotele poljsko, litavsko in karsko vprašanje enostransko urediti. Stranka pa sicer v-

sem narodom Rusije prepušča svobodo, da se odločijo, je-li hočejo z ruskim narodom skupno živeti ali pa se od njega ločiti.

Tajne pogodbe.

Basel, 16. novembra. »Daily News« poročajo, da je besedilo tajnih pogojev Rusije že v ponedeljek bilo v tiskarni boljševikov. Vsled tega so poslalniki entente že v ponedeljek pretrgali vse zveze z novo vlado ter se pripravljajo za odhod iz Petrograda.

Državni prevrat na Finskem.

Stockholm, 16. novembra. Po poročilu iz Haparande so izvršili socialisti na Finskem s pomočjo vojaštva državni prevrat. Zasedli so vse brzojavne urade, polastili so se vseh javnih institucij, razpustili deželni zbor in senat, proglasili so stari socialistični deželni zbor zopet za zakonitega in vpostavili nov senat pod predstvom Tokoja z izključitvijo vseh meščanskih elementov. V deželi vlada veliko razburjenje, pričakujejo se nemiri. Generalne stavke se udeležujejo tudi železničarji.

Kriza v jugoslovanskem klubu.

Dunaj, 16. novembra. »Slavische Korrespondenz« poroča, da sta poslanca dr. Šusteršič in Jaklič z ozirom na volitev v delegacijo izstopila iz Jugoslovanskega kluba.

Bodoči ministrski predsednik na Poljskem.

Varšava, 16. novembra. »Kuryer Warszawski« poroča, da je vladarski svet sklenil, predlagati vladam okupacijskim vesil kandidaturu referendarja vladarskega sveta Jana Ruchaczewskega za poljsko ministrsko predsedstvo.

Francoska ministrska kriza.

Pariz, 15. novembra. George Clemenceau je prevzel sestavo novega ministrskega kabineta.

Rusija in Japonska.

Amsterdam, 16. novembra. V sporazumu z entento je Japonska zasedla Vladivostok in druga ruska obrežna mesta v vzhodni Aziji, da vrši kontrola o uvozu. Kontrola se razširi tudi na rusko-kitajsko mejo.

Ameriške čete za evropska bojišča.

Bern, 15. novembra. Nek ameriški vojaški list poroča, da uporablja Amerika za prevoz svojih čet na Francosko konfiscirane nemške ladje z 280.000 tonami in trgovske ladje, ki jih je rekvirirala za 3 do 12 mesecev. Amerika pripravlja prevoz za več kakor dva milijona mož in 55 tisoč častnikov.

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom! Aprovizacija.

Oddaja cenejšega mesa na Viču. Stranke iz Viča, ki imajo rumene B in C izkaznice, prejmejo prašičje meso v soboto, dne 17. t. m. popoldne v mesnici gospoda Škrlija na Viču. Določeno je ta-le red: Od 2. do pol 3. stranke z rumenimi izkaznicami B št. 1 do 100, od pol 3. do 3. št. 101 do 200, od 3. do pol 4. št. 201 do konca. Od pol 4. do 4. stranke z rumenimi izkaznicami C št. 1 do 100, od 4. do pol 5. št. 101 do 200, od pol 5. do 5. št. 201 do 300, od 5. do pol 6. št. 301 do 400, od pol 6. do 6. št. 401 do konca. 1 oseba dobi četrt kg, 2 osebi pol kg, 3 in 4 osebe tri četrt kg, 5 in 6 oseb 1 kg, 7 in 8 oseb 1 in četrt kg, več oseb 1 in pol kg. — Kilogram stane 4 krone.

Oddaja prašičjega mesa v Mostah. Stranke iz Most, ki imajo rumene izkaznice, zaznamovane s črko B in C dobijo prašičje meso v nedeljo, dne 18. t. m. popoldne v mesnici gospoda Karla Štrukelja na Zaloški cesti št. 14. Določeno je ta-le red: Od 7. do pol 8. ure zjutraj stranke z rumenimi izkaznicami B št. 1 do 100, od pol 8. do 8. št. 101 do 200, od 8. do pol 9. št. 201 do konca. Od pol 9. do 9. stranke z rumenimi izkaznicami C št. 1 do 100, od 9. do pol 10. št. 101 do 200, od pol 10. do 10. št. 201 do 300, od 10. do pol 11. št. 301 do 400, od pol 11. do 11. št. 401 do konca. 1 oseba dobi četrt kg, 2 osebi pol kg, 3 in 4 osebe tri četrt kg, 5 in 6 oseb 1 kg, 7 in 8 oseb 1 in četrt kg, več oseb 1 in pol kg. — Kilogram stane 4 krone.

Oddaja mesa na rumene B izkaznice. Stranke z rumenimi izkaznicami, zaznamovanimi s črko B prejmejo meso v soboto, dne 17. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določeno je ta-le red: Od pol 2. do 2. št. 1 do 200, od 2. do pol 3. št. 201 do 400, od pol 3. do 3. št. 401 do 600, od 3. do pol 4. št. 601 do 800, od pol 4. do 4. št. 801 do 1000, od 4. do pol 5. št. 1001 do 1200, od pol 5. do 5. št. 1201 do 1400, od 5. do pol 6. št.

1401 do konca. 1 oseba dobi četrt kg, 2 osebi pol kg, 3 in 4 osebe tri četrt kg, 5 in 6 oseb 1 kg, 7 in 8 oseb 1 in četrt kg, več oseb 1 in pol kg. — Kilogram stane 2 kroni.

Sveža repa na rumene izkaznice C št. 1681 do 1920. Stranke z rumenimi izkaznicami C št. 1681 do 1920 prejmejo svežo repo v soboto, dne 17. t. m. popoldne na Poljanski cesti št. 15. Red je ta-le: Od 2. do 3. št. 1681 do 1760, od 3. do 4. št. 1760 do 1840, od 4. do 5. št. 1841 do 1920. Vsaka oseba dobi 10 kg. Kilogram stane 10 vin. Pripravite vreče.

Špeh za IV. okraj. Stranke IV. okraja prejmejo špeh v soboto, dne 17. t. m. in ponedeljek, dne 19. t. m. na Poljanski cesti št. 15. Določeno je ta-le red: V soboto, dne 17. t. m. popoldne od 1. do 2. št. 1 do 200, od 2. do 3. št. 201 do 400, od 3. do 4. št. 401 do 600, v ponedeljek, dne 19. t. m. popoldne od 8. do 9. št. 601 do 800, od 9. do 10. št. 801 do 1000, od 10. do 11. št. 1001 do 1200, popoldne od 1. do 2. št. 1201 do 1400, od 2. do 3. št. 1401 do konca. Vsaka oseba dobi pol kg. — Kilogram stane 8 K 80 vin. Poleg nakazil za mast prinesite s seboj tudi mesečne maščobne izkaznice.

Krompir za I. okraj. Stranke I. okraja prejmejo krompir v ponedeljek, dne 19. t. m. in v torek, dne 20. t. m. v skladišču pri Mühlsteinu na Dunajski cesti. Določeno je ta-le red: V ponedeljek, dne 19. t. m. popoldne od 8. do 9. št. 1 do 150, od 9. do 10. št. 151 do 300, od 10. do 11. št. 301 do 450, popoldne od 2. do 3. št. 451 do 600, od 3. do 4. št. 601 do 750, od 4. do 5. št. 751 do 900. V torek, dne 20. novembra popoldne od 8. do 9. št. 901 do konca. Vsaka oseba dobi 5 kg, kilogram stane 30 vinarjev.

Prodaja moke za stranke se vrši od ponedeljka 19. novembra do vštete sobote 24. novembra. Na vsako izkaznico se dobi 1 kg moke in sicer: v I. do VI. 1 kg moke št. 0, kilogram po I K 18 vin., v VII. do X. okraju moka št. 1, kilogram po 98 vin. — Ostanek moke je napovedati zanesljivo v ponedeljek 26. novembra. — Na sladkorne izkaznice št. 73 se dobi sladkor v trgovini gosp. Ivana Morassi, Gradišče št. 7 (prejšnja filijalka gosp. Elberta).

Listnica uredništva.

Helena M. v Lj. — Na vaše vprašanje „ali sprejme soc. dem. stranka tudi žene kot članice“ — moramo odgovoriti: da. Član stranke more biti tako kot moški kot ženska. Strankin pravilnik določa še posebej: „kraje, kjer so ženske organizirane, smejo poleg sodrugov voliti tudi sodruge za zastopnice na strankin zbor.“ Po vašem mnenju bi bila prav s' daj dolžnost žena in deklet, da nadomeste v stranki moške, brate in očete, ki so v vojni in ne morejo sodelovati. — V krajih, kjer ni naših organizacij, se je priglašati naravnost izvrš. odboru v Ljubljano.

R. A. v J. — Fasona pomeni kraj ali obliko kakšnega izdelka. Fazonirati pomeni dati obliko ali kraj. Pod imenom fazonirano blago pa razumemo ono tkanino, ki kaže na gladkem dnu različne risbene črte. No, sedaj je to malo. Imamo pač več drugih „fason“... — Učitelj v K. imate popolnoma prav. Le oglašite se večkrat.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petejan.

Tisk „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani.

MOJZES ALI DARVIN?

ŠOLSKO VPRAŠANJE
SPISAL DR. A. DODEL
CENA 70 VINARJEV

DOBI SE V ZALOŽBI „NAPREJA“
: : : V LJUBLJANI : : :

Najbolj zanimiv in najboljši stov.
ilustrovani tednik so:

TEDENSKE SLIKE

ki priobčujejo vsak teden mnogo zanimivih slik z bojišč in o drugih važnih aktualnih domačih in tujih dogodkih, ter obilo zanimivega čtiva: pesmi, povesti, jako zanimiv, lep detektivski roman, poučne članke in črtice iz gospodarstva, zdravstva, vzgojeslovja, tehnike in sploh vseh strok poljudnega znanstva.

„TEDENSKE SLIKE“ so nepolitični in nestranski ilustrovani tednik, ki je posvečen le zabavi in pouku.

„TEDENSKE SLIKE“ bi naj imela naročene vsaka rodbina, vsaka gostilna, kavarna, vsako društvo itd. Zahtevajte „TEDENSKE SLIKE“ povsod in pridobivajte naročnikov.

„TEDENSKE SLIKE“ stanejo četrt leta K 3'80 pol leta K 7'50 in celo leto 15'— K. Naročite si „TEDENSKE SLIKE“ takoj!

Poslajte nam svoj naslov in pošljemo vam 1 številko „TEDENSKE SLIKE“ za stonj in poštine prosto na ogled.

Upravništvo lista „TEDENSKE SLIKE“
Ljubljana, Franciškaška ulica 10.I.

F. BATJEL

Prej v Gorici.

Ljubljana, Stari trg 28



Moška in ženska dvokolesa
še s staro pnevmatiko

šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne

žepne svetilke.

Najboljše baterije.

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Mehanična delavnica
na Starem trgu št. 11.

C. kr. priv. avstr. zavarovalna družba „Dunav“ na Dunaju

I. Wipplingerstrasse 36-38

sprejema pod ugodnimi pogoji

vojno-posojilna zavarovanja

za slučaj smrti in doživlja z 12 letno dobo na 5 1/2% no,
40 letno amortizacijsko VII. avstrijsko vojno posojilo

Brez zdravniške preiskave od K 500'— do K 1000'—.

Polo jamastvo.

Vojna in poklicna nevarnost, dvoboj, samomor, zrakoplovstvo in prostost potovanja všteta v zavarovanje brez doplačila.

Brez enkratnega večjega predplačila.

Brez pristojbin za polico.

Brez kolektivne za premijska plačila.

Višje obrestovanje vojnega posojila se polno vračun zavarovancu.

Za ženske nižji premijski stavki kakor za moške. Le dvanajstletna zavarovalna doba nudi vkljub nekoliko višjim premijam ugodnost, da dobé zavarovanci vojno posojilo že po 12 letih v lastno razpolaganje in s tem polne 5 1/2% ne obresti. Pri primeri z drugimi premijskimi ponudbami upoštevajte skupne troške na premijah in obrestih cele zavarovalne dobe in prejšnjo pravico do razpolaganja z vojnim posojilom in njega obrestmi.

Pojasnila in prošpekte dobite pri

generalnem zastopu za Kranjsko in Goriško v

Ljubljani, Selenburgova ulica 3.

Posredovalci se sprajamajo!

Podpisujte VII. avstrijsko vojno posojilo!

I. 5 1/2% amortizacijsko državno posojilo po K 92'—,

odštevši enomesečno obrestno bonifikacijo, torej po K 91'54;

II. 5 1/2% dne 1. avgusta 1926 povračljivi državnozkladni listi po K 94'—.

Prijave sprejema po originalnih pogojih oficijelno subskripcijsko mesto

KRANJSKA DEŽELNA BANKA V LJUBLJANI.